

Odchov mladých králikov

Chov králikov v drobnochovateľských podmienkach sa realizuje zvyčajne v exteriérových chovateľských zariadeniach a je preto vystavený vplyvom vonkajšieho prostredia (teploty, vlhkosti, svetelného svitu). Z týchto dôvodov sa preto reprodukcia uskutočňuje sezónne.

Niektorí, vyspelejší chovatelia však dokážu aj v týchto podmienkach úspešne realizovať odchov mláďat aj v zimnom období. Pričom najmä chovatelia stredne veľkých - mäsových a veľkých plemien využívajú pripúšťanie samíc aj v neskorých jesenných mesiacoch z dôvodu ideálneho načasovania a vhodnej výstavnej kondície mladých králikov v nasledujúcej výstavnej sezóne. Všeobecne možno povedať, že najvyššia plodnosť (približne 90 %) sa dosahuje pripúšťaním samíc v mesiacoch marec -

apríl. Naopak v mesiacoch august - september, keď králiky intenzívne presrsťujú, je oplodnenosť v drobnochovateľských podmienkach nízka (približne 30-50 %).

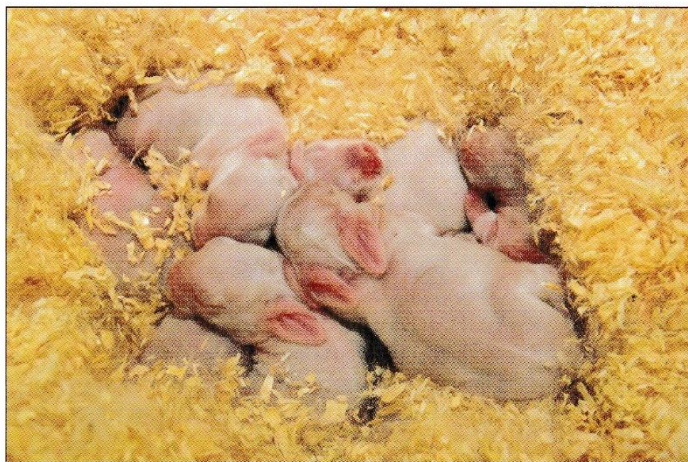
V intenzívnych podmienkach je organizácia chovu zameraná na maximálne využitie produkčného potenciálu králika. Chovateľské podmienky sú prispôbené biologickým požiadavkám králikov.

Predlžovaním slnečného svitu - umelým osvetlením - dochádza k stimulácii hormonálnych systémov (tzv. hypotalamohypofyzárna os), ktoré v spojení s hormonálnym ošetrovaním vyvolávajú pohlavnú aktivitu a dobrú oplodnenia schopnosť samíc počas celého roka.

Gravidita samíc králika trvá v priemere 31 ± 2 dni. Chovateľ by mal týždeň pred predpokladaným kotením samicami poskytnúť hniezdnu búrku a vhodný stelivový materiál (slama, seno) na prípravu hniezda. Po okotení je vhodné vrh skontrolovať a vyčistiť hniezdo od prípadných popôrodných zvyškov. Najlepší spôsob je, ak samicu vyberieme von z koterca - tak dokážeme dôkladne skontrolovať mláďatá a urobiť ďalšie potrebné úkony. Nakoľko mliečna žľaza samice má 4 až 5 párov mliečnych bradaviek, je optimálne samici ponechať do 10 mláďat vo vr-

hu. V hniezde ponechávame najsilnejšie a dobre vyvinuté jedince, naopak slabé mláďatá je treba odobrať. Vrh treba po kontrole poprikrývať a samicu vrátiť späť do koterca. Ideálny postup v drobnochovoch je, ak chovateľ v priebehu jedného až dvoch dní pripustí viac samíc. Pri kotení niekoľkých samíc v rovnakom období môže potom nadbytočné mláďatá z početnejších vrhov rozdeliť samicam s menej početnými vrhmi. S prijatím cudzích mláďat inými samicami, najmä v prvých dňoch po okotení, nebýva zvyčajne žiadny problém.

Mláďatá králikov prvýkrát prijímajú mlieko už krátko po pôrode. Mlieko králika v porovnaní s inými druhmi hospodárskych zvierat obsahuje vysoký podiel bielkovín a tuku. Umožňuje intenzívny rast mláďat počas laktácie a efektívnu konverziu, približne 2 g mlieka na 1 g prírastku živej hmotnosti. Mladé králiky preto zdvojnásobujú svoju pôrodnú živú hmotnosť už približne za 6 dní. Materské mlieko je nevyhnutné pre výživu mláďat po narodení až do obdobia odstavu a počas prvých približne 21 dní života je hlavným a jediným zdrojom ich výživy. Dojčenie mláďat prebieha raz za deň a súvisí so spôsobom života voľne žijúceho predka, králika divého. Vďaka tejto vlastnosti sa znižujú straty

Mláďatá vo veku 3 (vľavo) a 12 dní.

Kráľičica dojčiaca svoje mláďatá v hniezdnej búrke.

Hniezdna búrka v domácom chove králikov je najčastejšie z dreva.

Pre bezproblémový priebeh odchovu a vyrovnanosť vrhu je vhodné rešpektovať maximálny počet 10 odchovávaných mláďat.

V domácom chove si mláďatá postupne navyknú aj na šŕavnaté krmivo.

mláďat spôsobené predátormi. Pri častejšom dojení by sa viac pachu samice prenášalo na mláďatá a tie by sa stali dostupnejšou korisťou pre predátorov.

Regulovaná laktácia sa veľmi intenzívne využíva najmä vo veľkochovoch. Kojenie raz za 24 hodín je však možné využiť v prospech chovateľa aj v drobných chovoch, kde je možné samici okotenej v búde odobrať búde s celým vrhom a vkladať ju prvých 10–14 dní len raz za deň na 10–15 minút. Touto operáciou môžu chovatelia prekonať obdobie vysokých mrazov alebo eliminovať straty na mláďatách v prvých dňoch spôsobené predátormi (potkan, lasica) ak nie je voči nim králikáreň dostatočne zabezpečená.

V prípade, že samica disponuje dostatočnou produkciou mlieka, začínajú mláďatá vychádzať z hniezda vo veku približne 17–21 dní. Naopak pri nízkej produkcii, mláďatá hladujú, sú v slabej kondícii a začínajú inštinkatívne hľadať náhradný zdroj výživy už vo veku 14 dní. Chovateľ môže týmto mláďatám pomôcť poskytnutím kvalitnej kompletnej krmnej zmesi. Obdobie vychádzania mláďat z hniezda je zároveň obdobím postupného prechádzania na pevnú potravu. Najvhodnejšou výživou pre mláďatá v tomto období sú granulované kompletne krmné zmesi.

Odstav králikov je vhodné realizovať v podmienkach intenzívneho chovu vo veku 35 dní, v drobných chovoch vo veku 42–56 dní. Najvhodnejší spôsob odstavy je odobrať matky od vrhu a ponechanie mláďat v pôvodnom koterci, pôsobí to pre ne menej stresujúco. Mláďatá vo veku 6 týždňov je potrebné vakcinovať proti hemoragickej pneumónii králikov (mor králikov) a myxomatóze.

Pre zachovanie dobrého zdravotného stavu a rastu je vhodné mláďatá 3–4 týždne po odstave kŕmiť kompletnou krmnou zmesou pre odstavy s prídavkom malého množstva kvalitného sena alebo slamy na vybilancovanie potrieb vlákniny. Investícia do kompletných krmných zmesí pre mláďatá pred a po odstave sa chovateľovi vráti v podobe vyšších prírastkov, nižšej mortality, morbidít mláďat a lepšieho využívania natívnych krmív v neskoršom období. Je potrebné si uvedomiť, že s postupným prechodom na pevnú potravu sa pri mladých králikoch postupne prispôbuje a mení aj tráviaci aparát. Obdobie po odstave je zároveň najnáročnejším obdobím odchovu. Nesprávnym zložením krmnej dávky, prípadne príliš rýchlou zmenou zloženia krmnej dávky dochádza k častým dietetickým chybám spojeným s tráviacimi komplikáciami, ktoré môžu viesť k úhynom. Ako prevencia proti rôznym formám ochore-

ní tráviaceho traktu a náhrady antibiotických stimulátorov rastu sa v ostatných rokoch v chovateľskej praxi (vo veľkochovoch aj drobných chovoch), čoraz viac používajú probiotické prípravky (laktobacily, enterobaktérie), krmné enzýmy, acidifikátory, prípadne rastlinné extrakty.

Pri využití natívnych krmív v podstavovom období je potrebné pamätať na kvalitu a nezávadnosť predkladaných krmív. V letnom období je krmná dávka založená na objemovom krmive (sušené alebo čerstvé), s doplnkom ovocia a zeleniny. V zime kŕmime kvalitným senom, prípadne doplnkovými zmesami. Podávame tiež ovos, jačmeň, mrkvu, krmnú repu, prípadne kukuricu. Priemerná denná dávka jadrového krmiva, v prípade kompletnej krmnej zmesi, je pre rastúce mláďatá mäsových plemien vo veku 49–56 dní približne 150 gramov na jedince. Na prípadné adlibitné kŕmenie jadrovým krmivom sa odporúča prejsť až po 56.–59. dni veku. Dosiahnutie jatočnej hmotnosti a teda ukončenie výkrmu sa v prípade intenzívneho chovu požaduje vo veku 10–12 týždňov, v prípade drobného chovu je to približne o 2–4 týždne neskôr.

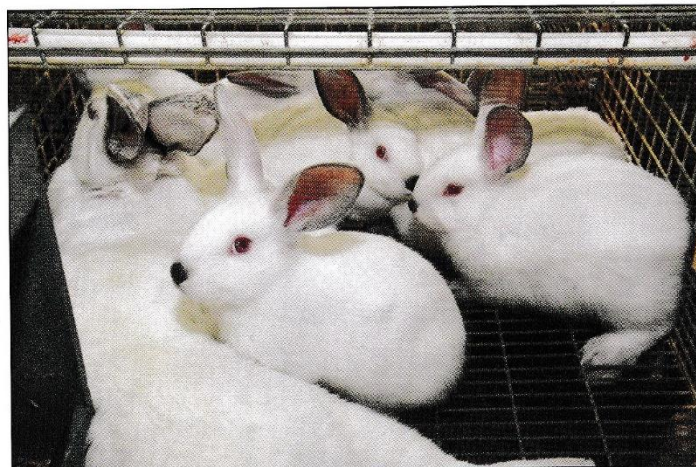
Ing. Ľubomír Ondruška, PhD.

NPPC-VÚŽV Nitra

Snímky: Marián Dukes

Hniezdne búdky vo veľkochove s klietkovou technológiou sa kontrolujú ľahšie ako drevené v drobných chovoch.

Pohľad, ktorý poteší každého chovateľa.